

Betegtájékoztató

A hagyományos röntgenvizsgálatok

A radiológiai vizsgálatok alatt régen - szinte teljes mértékben - a röntgenfelvételek készítését és az ún. átvilágítást értettük. Ma ezeket hagyományos röntgenvizsgálatoknak hívjuk, hiszen számos, egyéb, azóta kifejlesztett képalkotó diagnosztikai eljárást is alkalmazunk.

Röntgen 1895-ben felfedezte az X sugarakat, mely felfedezést az első fizikai Nobel-díjjal jutalmazták. Ezzel az első olyan eszközt adta az orvosok kezébe, amely lehetővé teszi, hogy tényleg belelássanak a pácienseikbe. A röntgenfelvétel biztonságos és hatékony eszköz minden beteg számára kortól függetlenül. Mindennek alapja az, hogy a röntgensugár az emberi testen (ill. bármilyen élő vagy élettelen anyagon) áthaladva részben elnyelődik. A testen átjutott "megmaradó" sugár arra alkalmas filmen vagy érzékelő eszközön kémiai, egyéb reakciók révén egy árnyékképet hoz létre (vagy elektromos jeleket kelt). Ennek kontrasztja, azaz, hogy milyen részletek különülnek el, elsődlegesen magától a vizsgált testtől függ, annak vastagságától, anyagának minőségétől (sűrűség, kémiai szerkezet). Befolyásolja továbbá az alkalmazott sugár keménysége (energiája), amit a vizsgálóberendezésen a felvételt készítő röntgenasszisztens állíthat be.

Minden nehézséget és a modern berendezések meglétét tekintve is a hagyományos röntgenvizsgálatoknak fontos szerepe van a jelenlegi diagnosztikában és a belátható jövőben is.

Alkalmazási körük azonban beszűkült, hiszen sok betegségre a röntgenfelvételen látott következményes elváltozásokból (például térfoglaló hatás) vagy a látható meszesedésből következtethetünk, vagyis indirekt jelekből. Ezek döntő többsége ma már direkt módon kimutatható, pontos kiterjedésük is megadható. Például az agyi daganatok gyanúja esetén CT vagy MRI készül, a hagyományos röntgenvizsgálat feleslegessé vált.

Megmaradt azonban sok kórkép, melyek vizsgálatára elsősorban vagy első lépésben klasszikus röntgenfelvétel szükséges. Például végtagi csontsérülések esetén legtöbbször elegendő a két irányból készült felvétel. A gerinc bizonyos betegségeiben is gyors és informatív.

Ezen túl orvosa még számos okból kérhet röntgenfelvételt, hiszen olyan panaszok, problémák felderítésére alkalmas, mint:

- meghatározni, hogy az adott csont elmozdult a helyéről, apró darab tört le belőle vagy eltörött, ízületi sérülések és csont fertőzések felderítésére, csonttritkulás felderítésére
- tartós mellkasi fájdalom és köhögés okának felderítésére, bordatörés vagy tüdőbetegségek felismerésére
- gyermekek esetében esetlegesen lenyelt tárgyak helyének azonosítására

A legtöbb röntgenvizsgálat nem igényel semmilyen különösebb előkészületet. Elképzelhető, hogy megkérik arra, hogy vegyen fel egy köpenyt a vizsgálat előtt.

Ékszer, szemüveget nem viselhet a vizsgálat során, illetve semmilyen fém tárgyat sem tarthat magánál, mivel ezek megjelenhetnek a felvételen, ezáltal kitakarhatják a vizsgálni kívánt testrészt, csökkenthetik a lelet információértékét az orvos számára.

A felső tápcsatornai (nyelőcső-gyomor) röntgen vizsgálatra éhgyomorral kell érkeznie, az alsó tápcsatorna röntgen vizsgálat előtt pedig ki kell tisztítani a vastagbelet.

A röntgen vizsgálat után a szokásos napi tevékenység folytatható, kíméltre nincs szükség.

A vizsgálat végzője párnákkal, esetleg homokzsákokkal segíthet megtartani a felvételhez szükséges testhelyzetet.

A röntgenfelvételek általában 10-15 percet igényelnek összesen.

A röntgenvizsgálat teljesen fájdalommentes.

A felvételhez szükséges esetleg kényelmetlen testhelyzet, illetve a bizonyos esetekben szükséges levegő visszatartás jelenthet némi kellemetlenséget.

A hölgyek mindenképp tájékoztassák a vizsgálat végzőjét, ha tudnak terhességükről vagy fennáll annak lehetősége, ugyanis a röntgensugaraknak magzatkárosító hatása lehet.

Terhességben, a magzatkárosodás nagy veszélye miatt, a röntgen vizsgálatok kerülendőek.

A modern röntgen-készülékek és a helyesen megválasztott vizsgálati forma mellett a szervezet elhanyagolható röntgensugárnak van kitéve.

Bizonyos esetekben azonban a szervezetet sugárkárosodás érheti, amely elsősorban a női és férfi ivarszerveket, másrészt a vérképzőrendszert károsíthatja. Fogamzó korban lévő nők röntgen vizsgálatánál nagy körültekintésre van szükség.

Bár a kapott sugárdózis alacsony, a röntgenfelvételt csak akkor érdemes elkészíteni, ha érdemi információ várható tőle vagy befolyásolhatja a kezelés menetét.